

sv. Bonaventura

KAKO SE RAZLIČNE UMETNOSTI
ZVAJAJO NA TEOLOGIJO
*DE REDUCTIONE ARTIUM
AD THEOLOGIAM*

O TROJNI POTI
DE TRIPLICI VIA

PERGAMENTI - 3

sv. Bonaventura

**KAKO SE RAZLIČNE UMETNOSTI
ZVAJAJO NA TEOLOGIJO**
*De reductione artium
ad theologiam*

O TROJNI POTI
De triplici via

Prevod in spremna beseda
Nena Bobovnik

Spremni esej
Branko Klun

Tri kateheze o sv. Bonaventuru
Benedikt XVI.

Brat Francišek

Ljubljana 2021

Latinsko besedilo: Bonaventura, *Opera omnia*, t. V, ed. PP. Collegii a S. Bonaventura, Quaracchi 1891, str. 317–326 (*De reductione artium ad theologiam*); t. VIII, ed. PP. Collegii a S. Bonaventura, Quaracchi 1908, str. 3–27 (*De triplici via*).

Prevod: Nena Bobovnik
Spremna beseda: Nena Bobovnik
Spremni esej: prof. dr. Branko Klun

Prevod katehez
papeža Benedikta XVI.: br. Miran Špelič OFM

Jezikovni pregled: br. Miran Špelič OFM

Oblikovanje in prelom: Tina Bruno

Slika na naslovnici: Claudio Ridolfi, *Sv. Bonaventura*, Uršulinski samostan, Ljubljana (začetek 17. stol.)

Izdala in založila: Založba Brat Frančišek,
Prešernov trg 4, 1000 Ljubljana

Za založbo: Miran Špelič OFM, ravnatelj

Tisk: Demat d.o.o., Ljubljana
Število izvodov: 400
Cena: 10 €

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-584
27-587
27-58-31

BONAVENTURA, svetnik, ok. 1221-1274

Kako se različne umetnosti zvajajo na teologijo = *De reductione artium ad theologiam* ; O trojni poti = *De triplici via* / sv. Bonaventura ; prevod in spremna beseda Nena Bobovnik, [prevod katehez papeža Benedikta XVI. Miran Špelič] ; spremni esej Branko Klun ; tri kateheze o sv. Bonaventuru Benedikt XVI. - Ljubljana : Brat Frančišek, 2021

ISBN 978-961-6873-64-2

1. Bonaventura, svetnik, ok. 1221-1274: O trojni poti
COBISS.SI-ID 75525379

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

<i>Brevil.</i>	<i>Breviloquium (Brevilokvij)</i>
<i>De civ. Dei</i>	<i>De civitate Dei</i> (Avguštin, <i>O Božjem mestu</i>)
<i>De donis</i>	<i>Collationes de septem donis Spiritus sancti</i>
<i>In Hexaëm.</i>	Bonaventura, <i>Collationes in Hexaëmeron</i>
<i>In I, II, III, IV Sent.</i>	<i>Commentarius in I, II, III, IV librum Sententiarum</i>
<i>Itin.</i>	<i>Itinerarium mentis in Deum</i>
<i>M. Trin.</i>	<i>Quaestiones disputatae de mysterio Trinitatis</i>
<i>QDV</i>	Tomaž Akvinski, <i>Quaestiones disputatae de veritate</i>
<i>Red. art.</i>	<i>De reductione artium ad theologiam</i>
<i>Sc. Chr.</i>	<i>Quaestiones disputatae de scientia Christi</i>
<i>ST</i>	Tomaž Akvinski, <i>Summa theologiae</i>
<i>Tripl. via</i>	<i>De triplici via</i>
a.	<i>articulus (člen)</i>
c.	<i>capitulum</i> (poglavje)
d.	<i>distinctio</i> (razlikovanje)
q.	<i>quaestio</i> (kvestija, vprašanje)

TEOLOŠKO-FILOZOFSKA HERMENEVTIKA

PRI SV. BONAVENTURU IN NJEN POMEN

ZA DANAŠNJI ČAS

Branko Klun

Če občudujemo življenje asiškega ubožca, njegov korenit in celovit odgovor na razodeto Božjo ljubezen v Kristusu, njegovo mistično doživljanje Božje bližine v celotnem stvarstvu, njegovo strast (*passio*) pobožnosti, ki ga je odprla skrivnosti trpljenja (*passio*) in stigem, potem se ne moremo znebiti občutka neskončne oddaljenosti od akademskega življenja, za katero se zdi, da z varne razdalje išče razumevanje sveta in življenja ter zasleduje ideal spoznavajočega zrenja (*theoria*). Ali med obema ne vlada prepad, ki ga je izrazil Pascal, ko je opozoril, da je red razuma drugačen od reda ljubezni, da ne moremo primerjati »intelektualca« in svetnika, ker je vsak od njiju v drugačnem redu in ima drugačno poklicanost? Ali ni že poskus, da bi živeto vero prevedli v razumsko spoznanje, da bi globino živetega zaupanja pretvorili v povedni naklon razumnega opisa, odpad od neposrednosti in polnosti življenja v veri?

Vzpon sholastične teologije v srednjem veku se za marsikoga zdi medvedja usluga veri. Ko je vera prevzela način izražanja, ki je bil merodajen za iskalce znanja in znanosti, je tvegala, da v njej slabi ali

celo usiha tista strast, ki je edina sposobna klicati k svetništvu. Zato niso redki pogledi, ki ob rojstvu univerz v naročju krščanskega Zahoda in spričo metodične transformacije, ki jo je teologija doživela znotraj novega »šolskega« oziroma sholastičnega konteksta, vidijo slabitev izvirne moči krščanskega sporočila, njegove živosti in sposobnosti, da celovito preobraža in odrešuje človeka. Kontrast med mističnim zanosom žive vere in teološkim prizadevanjem, da bi globino in resnice vere izrazili z intelektualnimi traktati, se zdi še posebej velik pri karizmi reda manjših bratov. Toda ali je temu res tako? Ali z današnjimi očmi sploh lahko razumemo takratni verski in duhovni kontekst?

Da takšna poenostavljena nasprotja ne vzdržijo, nam kaže primer Aleksandra Haleškega (ok. 1185–1245), ki ga je med svoje učitelje prišteval tudi sv. Bonaventura. Aleksander je najprej sledil akademski poti in je kot »neovrgljivi učitelj« (*doctor irrefragibilis*) že imel profesorsko stolicu (katedro) na pariški univerzi, ko je leta 1231 vstopil v red manjših bratov. Akademska pot ga torej ni odpeljala proč od vere, temveč mu je pomagala, da se je celovito predal frančiškanski duhovnosti in načinu življenja, ki ju je sicer spoznal že ob času svojega študija, ko je bival pri manjših bratih. Aleksandrova profesorska stolica je postala izhodišče frančiškanske teološke šole v Parizu. Bonaventura, ki je sicer že prej poučeval na pariški univerzi, je stolicu prevzel leta 1254 in v nadaljnjih letih napisal svoja najodmevnejša dela.

Toda vrnimo se k izhodiščnemu vprašanju: kako gre skupaj ideal ubožstva in Frančiškove karizme z akademskim poglabljanjem v »šolsko«

DE REDUCTIONE ARTIUM AD THEOLOGIAM

Prima pars

1. *Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum*, Iacobus in Epistulae suae primo capitulo. In hoc verbo tangitur origo omnis illuminationis, et simul cum hoc insinuat multiplicitas luminis ab illa fontali luce liberalis emanatio. Licet autem omnis illuminatio cognitionis interna sit, possumus tamen rationabiliter distinguere, ut dicamus, quod est lumen exterius, scilicet lumen artis mechanicae; lumen inferius, scilicet lumen cognitionis sensitivae; lumen interius, scilicet lumen cognitionis philosophicae; lumen superius, scilicet lumen gratiae et sacrae Scripturae. Primum lumen illuminat respectu figurae artificialis, secundum respectu formae naturalis, tertium respectu veritatis intellectualis, quartum et ultimum respectu veritatis salutaris.

KAKO SE RAZLIČNE UMETNOSTI ZVAJAJO NA TEOLOGIJO

Prvi del

1. *Vsak dober dar in vsako popolno darilo prihaja od zgoraj, od Očeta luči*, pravi Jakob v prvem poglavju svojega pisma.⁴⁹ Te besede se nanašajo na izvor vseh razsvetljenj [*illuminatio*], hkrati pa označujejo darežljivo izlivanje [*emanatio*] raznotere svetlobe [*lumen*] iz luči, ki je izvorna. Čeprav se namreč vsako razsvetljenje spoznanja zgodi v notranjosti, lahko razločujemo, kakor pravimo, med zunanjo lučjo [*lumen exterius*], to je lučjo mehanske umetnosti; nižjo lučjo [*lumen inferius*], ki je luč čutnega spoznanja; notranjo lučjo [*lumen interius*], torej lučjo filozofskega spoznanja ter višjo lučjo [*lumen superius*], to je lučjo milosti in Svetega pisma. Prva luč razsvetljuje prek umetno ustvarjenih oblik [*figura artificialis*], druga prek oblikovanosti v naravi [*forma naturalis*], tretja z ozirom na umsko resnico [*veritas intellectualis*], četrta z ozirom na resnico odrešenja [*veritas salutaris*].

49 Jak 1,17. S prav tem svetopisemskim citatom Bonaventura začenja tudi svoje delo *Potovanje duše k Bogu* (*Itinerarium mentis in Deum*). Vzponednici med Bogom in lučjo ter spoznanjem in razsvetljenjem sta v samem središču Bonaventurove filozofije in teologije.

VSEBINA

Seznam kratic in okrajšav	5
Teološko-filozofska hermenevtika pri sv. Bonaventuru in njen pomen za današnji čas - Branko Klun	6
Tri kateheze papeža Benedika XVI. o sv. Bonaventuru	30
Zaris srednjeveške in skica Bonaventurove filozofije - Nena Bobovnik	50
Bonaventurova pot	52
<i>Vsi zakladi modrosti in znanja so skriti v Bogu:</i> Bonaventurova metoda redukcije	55
O Bonaventurovi <i>Reductio artium ad theologiam</i>	58
K Bonaventurovi mistiki	60

KAKO SE RAZLIČNE UMETNOSTI ZVAJAJO NA TEOLOGIJO	65
Prvi del	65
Drugi del	79

O TROJNI POTI ALI OGENJ LJUBEZNI	103
Prolog	103
1. poglavje	105
2. poglavje	125
3. poglavje	141

DE REDUCTIONE ARTIUM AD THEOLOGIAM	64
Prima pars	64
Secunda pars	78

DE TRIPLICI VIA ALIAS INCENDIUM AMORIS	102
Prologus	102
Caput I	104
Caput II	124
Caput III	140

Zbirka ***Pergamenti***

1. sv. Bonaventura: Potovanje duše k Bogu,
Ljubljana 1999
2. sv. Bonaventura: Drevo življenja,
Ljubljana 2020
3. sv. Bonaventura: Kako se različne umetnosti zvajajo
na teologijo • O trojni poti,
Ljubljana 2021
4. sv. Bonaventura: Brevilokvij,
Ljubljana 2021

ISBN 978-961-6873-64-2

